

Nato bi moral braniti celotno Evropo

Prejšnji teden so se v Bruslju prvič po septembrskem terorističnem napadu na ZDA sestali zunanji ministri članic Nata. Severnoatlantska zveza je po 11. septembru v odgovor na teroristični napad uporabila 5. člen washingtonske pogodbe in tako priznala, da prihajajo grožnje zaveznikom po koncu hladne vojne tudi z območij zunaj Evrope. Če je tako, pa se mora zavezništvo usposobiti, da bo moglo odgovarjati tudi zunaj Evrope.

Nato se je torej znašel pred tremi temeljnimi novimi izzivi in ti bodo doleteli tudi njegovo prihodnost. Če naj postane ključni vzvod, s katerim bo Zاهد razpolagal v vojni proti terorizmu, ga je nujno treba preoblikovati. Hkrati je treba preučiti, kakšne posledice na širitev zveze bodo imeli teroristični napadi na ZDA. Raziskati pa je treba tudi nove možnosti za sodelovanje Nata in Rusije, še posebej v boju proti mednarodnemu terorizmu.

Po prvi stopnji boja proti terorizmu, ki se je začela v Afganistanu, mora Zahod še naprej oblikovati skupno strategijo za prihodnje obdobje. Dela takšnih prizadevanj mora biti skupna ameriško-evropska strategija na širšem območju Bliznjega vzhoda in Zaliwa.

Zaajo bo potrebna celostna politična, gospodarska in vojaška obravnava. Voditelji držav bodo morda potrebovali vojaške odločitve, če se bo treba odzivati na morebitne nove napade. Pri tem bosta morala Nato in Evropska unija delovati skupaj, da bi si zagotovila vire in sredstva. Za Nato bi bilo torej dobro, če bi razvil svoje vojaške opcije, ki bi temeljile na preudarni kombinaciji zadrževanja, obrambe in maščevanja. Eden od sklepov bi moral biti jasn: če zdaj. Sile Nata, še zlasti v srednji in severni Evropi, bi bilo treba boljše pripraviti za vojaške operacije daleč od doma – tudi za

obrambo skupnih interesov zunaj evropskih meja.

Po 11. septembru si ni težko zamisliti, da bo zavezništvo ali vsaj ena izmed njegovih članic v prihodnje vojaško angažirano v Zaliwu. To lahko pripelje do groženj ali celo odgovora teroristov, ki ga bodo čutili vse članice. Lahko pride celo do groženj z orožjem za množično uničevanje. Nato mora biti torej zmožen zavrniti takšne grožnje.

Zavezništvo bo slednjič moralo priznati tudi realnost vse večje grožnje zaradi prodaje balističnih raket, namenjenih množičnemu uničevanju. Zato je nadvse nujno zagotoviti ustrezno protiraketno obrambo. Morala bi biti v ospredju zanimanja zaveznikov, ki se morajo dogovoriti tudi o skupni uporabi konvencionalnih sil. Nato kot celota in nobena zaveznica posebej si ne more privoščiti položaja, v katerem proti teroristom ne bi bilo mogoče ukrepani s konvencional-

nimi silami, ker bi bilo Evropo strah morebitnega napada z raketnimi izstrelki za množično uničevanje. Dogodki po 11. septembru torej potrjujejo potrebo po tem, da se dokopljemo do enotne, svobodne in varne Evrope.

Na Zahodu ta čas precej pozornosti namerjajo morebitnemu vstopu petih novih članic – Slovenije, Slovaške in treh balističnih držav – v Nato. Vendar pa bi moralo zavezništvo pri prihodnji širitvi premisliti tudi o svojem jugu. Nato potrebuje kopenski most do Turčije in geografsko povezanih morebitnih bojšč na širšem Bliznjem vzhodu. Čim hitrejša vključitev Bolgarije in Romunije bi imela zato upoštevavanja vreden strateški pomen.

Odziv predsednika Putina na 11. september odpira nove možnosti za povsem drugačne odnose tudi med Natom in Rusijo in treba bi jih bilo izkoristiti. Nato in Rusija pri vseh

zadevah seveda nimata nujno identičnih interesov, toda zelo blizu sta si, ko je govor o skupnem ukrepanju proti terorizmu. Zato bi se bilo pametno osredotočiti na praktično sodelovanje in skupno oceno prihajajočih strateških izzivov. Takšno sodelovanje bi moglo pripeljati zelo daleč – bistveno dlje kakor sedanje polemike o načinih odločanja – zato ni vzroka, da ne bi preučili možnosti za ustanovitev skupnih sil (*task forces*) Nata in Rusije, s temi, da bi se lahko skupaj lotili problema protiraketne obrambe.

Nato bi torej moral priznati, da se morejo grožnje zaveznikom poročiti tudi zunaj Evrope, zato bi moral biti pripravljen delovati tudi onkraj njenih meja. Pri tem naj bi prednost dobili obrambni programi, ki bodo vojaško zvezo usposobili za dolgotrajno vojno proti terorizmu; takšne sile bi bilo treba načrtovati tudi na širšem območju

Bliznjega vzhoda. Okrepiti bi bilo treba vojaško angažiranje na območjih, kakršno je osrednja Azija, za katero Nato poprej ni imel večjega interesa, zdaj pa je nenaodoma znati novo frontno črto v vojni proti terorizmu, ki vključuje tudi članice Partnerstva za mir. Povečati bi bilo treba prizadevanje za učinkovito preprečevanje morebitnih napadov z orožjem za množično uničevanje, hkrati pa bi bilo v boj proti mednarodnemu terorizmu in v skupno strategijo protiraketne obrambe nujno vključiti tudi oblikovanje strateškega partnerstva z Rusijo, sta v *International Herald Tribune* zapisala nekdanji pomočnik ameriškega zunanjega ministra za evropske zadeve Ronald Asmus in upokojeni viceadmiral in nekdanji vodja analitskega oddelka v nemškem zunanjem ministrstvu Ulrich Weisser.